

Inventering av vildbin inom projektet "Småbiotoper för vildbin och sandödla i Hässleholms kommun" våren och sommaren 2025

Text: Göran Holmström (artkunskap) & Thomas Johnsson

Foto: Thomas Johnsson

Sandblottor på Åspehöjden,
Hovdala samt sälgsandbi på
Möllerödsfältet

För att bättre kunna utvärdera projektet lovade vi att under 2025 inventera vildbina på de sju olika lokalerna...

Detta skulle göras vid tre tillfällen under vår och sommar: Under våren (april), under försommaren (juni) och under senare delen av sommaren (augusti).

En slutrapport skulle i slutet av augusti lämnas till projektledningen.

Skötselåtgärder enligt projektplanen kom att genomföras under perioden mars till augusti, medan utplantering av både fröer och pluggplanter beräknas ske först i september månad.

I slutet av augusti hade man ännu inte tagit upp sandblottor på vare sig Lommarpsstäppen eller

på Linnéängarna. Vi kommer att följa upp dessa tre inventeringar även under sommarhalvåret 2026 för att se vilka effekter projektåtgärderna har haft.

Göran Holmström,
goran.holmstrom9@gmail.com

Thomas Johnsson,
thomas@clangula.se

Göinge-Biologen 2025:1

Göinge-Biologen 2025:1

Sidan 6

Sidan 7

Hovdala, backarna vid Lörup:

Hovdala, Guldkusten vid Finjasjön:

Ljungamölla / Vinslövs blomsteräng:

Möllerödsfältet vid Finja:

Lommarpsstäppen:

Linnéängarna vid Hässleholm:

Drönarbild på lokalen **Äspehöjden** återfinns på sidan 1

Besök nr 1: Tisdagen den 29 april (kl 10-15:00)

Den 29 april gjorde vi första besöket vid sandblottorna för att se om några vildbin lockats dit.

Solen sken från en molnfri himmel och temperaturen nådde som mest 20 grader, frisk vind. En perfekt dag för bina som ju bara flyger när solen skiner.

Vi började strax efter kl 10 vid **Guldkusten**, sydost om Finjasjön, och kanske var det i tidigaste laget. Bina kommer oftast igång som bäst framåt lunchtid. Över sandblottorna såg vi inga bin men i en maskros alldeles intill satt en hona av **hagsmalbi**, *Lasioglossum quadrinotatum*. Henne kan vi nog räkna till sandblottorna.

Vi fortsatte några hundra meter, bort till **slutningarna upp mot Lörup** (och det s k "trädhuset") invid Hovdalafältet. Här har man skapat två sandblottor och två harvade områden samt tagit ner ett antal träd och buskar. Här noterade vi märkligt nog inga vildbin. Delar av sandblottorna var påverkade av översilande vatten från slutningen ovanför.

Nästa ställe blev **Möllerödsfältet** och här såg det genast bättre ut. Över sandblottorna flög ganska många, kanske närmare tio, blodbin. Det var **sandblodbin**, *Sphecodes pellucidus*, förmodligen allesammans, vi kontrollerade bara några. Det är en vanlig art som parasiterar mosandbi, *Andrena barbilabris* och fibblesmalbi, *Lasioglossum leucozonium*. Ingen av dessa såg vi, men blodbina kommer ofta igång före värdarterna. Vi såg även flera svävflugor (sannolikt **stor svävfluga**, *Bombylius major*), som parasiterar på vildbin.

Ännu en art av blodbi flög över sanden, en hona av **storblodbi**, *S. albilabris*. Den parasiterar vårsidenbiet, *Colletes cunicularius*, men inte heller denna värd syntes till.

En hane av **sälgsandbi**, *Andrena vaga*, och en hona av dess boparasit **sälggökbi**, *Nomada*

lathburiana, visade att dessa arter funnit sandblottorna.

Utöver dessa arter såg vi några **ängsbandbin**, *Seladonia tumulorum*.

Allra roligast på de här sandblottorna var kanske att vi på flera ställen såg bohål av vildbin. På ett ställe många bohål tillsammans. Vilken art det var är svårt att säga men sälgsandbiet ligger bra till.

Nästa ställe fick bli i Vinslöv, där vi besökte både **Ljungamölla/Vinslövs blomsteräng** och **Lommarpsstäppen**, tyvärr utan att se ett enda bi på något av ställena. På "stäppen" har man ännu inte tagit upp några sandblottor.

Detsamma gällde Hovadala grustag där vi avslutade (lokal utanför projektet). Inte ett bi. Vad kan det bero på? Sandblottorna vid blomsterängen är nyss anlagda, det kan ta lite tid för bina att hitta dit. På både stäppen och i Hovdala grustag kändes sanden ganska finkornig. Möjligen är den svår att bygga bogångar i, utan att väggarna rasar samman. Om det är så märker vi det vid nästa besök.

Göran fångar sandblodbin (Möllerödsfältet)

Sandblodbi

Bilder från den 29 april

Ett fleral bohål för vildbin

Sågsandbi

Möllerödsfältet - Infälld bild: Stor svävfluga

Besök nr 2: Måndagen den 30 juni (kl 11-16:00)

Den 30 juni gjorde vi ett andra besök vid sandblottorna för att se om några vildbin lockats dit sedan vårt förra, tidiga besök.

Sandblottorna är skapade för de vildbin som gräver bon i sanden. Men vilka bin är det? Den kanske viktigaste gruppen är smalbina. Vi har ungefär 30 olika smalbiarter i landet och för de flesta passar sandblottorna perfekt. Här gräver honan en m el m lodrät gång ner i sanden med sidogångar där hon kan bygga yngelcellerna.

Hos smalbina är det bara honor som övervintrar. Parningen sker på sensommaren, hanarna dör och honorna gräver ner sig i t ex en sandblotta. Hon tittar fram tidigt på våren och börjar bygga boceller som hon fyller med pollen och ett ägg i varje cell. Mot slutet av våren dör hon, äggen kläcks och larverna äter av sitt förråd av pollen, förpuppar sig och kring mitten av sommaren flyger nya honor och hanar ut ur boet. Det betyder att man ser honor som samlar pollen på våren och gott om både honor och hanar under andra halvan av sommaren, men under försommaren ser man knappast några smalbin.

Idag åkte vi runt och kontrollerade de flesta av sandblottorna. Vi hittade två smalbin, båda honor, ett **brunsmalbi**, *Lasioglossum fulvicorne*, på **Äspehöjden** och ett **blanksmalbi**, *L. semilusens*, på **Vinslövs blomsteräng**. Där fann vi dessutom en hane av **kustbandbi**, *Seladonia confusa*. Bandbin är ett släkte med bara 6 arter i Sverige, dessa har precis samma årscykel som smalbina och är mycket nära släkt med dessa. Det var tydligt att den nya generationen ännu inte kommit gång. Men vi fann flera honor av blodbin, bin som parasiterar på smalbin och därför har samma årscykel som dessa. Honorna smyger in i smalbinas bogångar och lägger ägg i bocellerna. När blodbilarven kläcks äter den upp smalbilarven och dess förråd av pollen. En gök i binas värld, kan man säga.

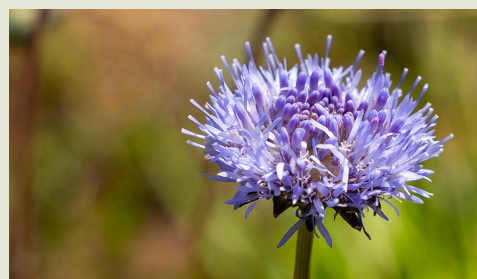
Vi fann **punktblodbin**, *Sphecodes puncticeps*, på **Äspehöjden**, 2 honor, och en hona i vardera **Lörups backar** och **Vinslövs blomsteräng**. Det här var fina fynd, arten är tidigare bara känd i

ett exemplar i Hässleholms kommun. Dessutom fann vi **släntblodbi**, *S. crassus*, på **Vinslövs blomsteräng** och **Möllerödsfältet**, en hona på varje lokal, och en hona av **småblodbi**, *S. geoffrellus*, på **Vinslövs blomsteräng**. Båda arterna är vanliga.

Man kan undra varför dessa blodbin redan var i farten när deras värdarter bland smalbina ännu knappt syntes till. Kanske vill de vara väl förberedda.

Förutom smalbin och blodbin såg vi några underbart vackra honor av **väddsandbi**, *Andrena hattorfiana*, i **Lörups backar**, den arten gräver också bon i marken, kanske på våra sandblottor.

Nästa kontroll av sandblottorna blir i slutet av augusti, då får vi hoppas att det är full fart på bina.

Bilder från den 30 juni

Väddsandbi på åkervädd

Göran fangar bin på
Äspehöjden

Storblodbi

Binas bohål i sanden

Äspehöjden med sina många sandblottor

Besök nr 3: Tisdagen den 19 augusti (kl 10:30-14:30)

Årets tredje och sista inventering av bin på sandblottorna ägde rum den 19:e augusti. Thomas och jag hade högt ställda förväntningar. Sen-sommar är den tid på året när smalbin och blodbin är som talrikast, de kan dominera i grustag och sandiga slänter.

Vi började vid den lilla sandblottan vid **Guld-kusten**. Här var gott om växtlighet, av blommor framför allt röllika, men några bin syntes tyvärr inte till.

Vidare till **Lörups backar** och här flög enstaka bin, en hona av **blåklocksbi** besökte en mindre blåklocka, en hane av **tandsandbi** satt på sin favoritväxt renfana och strax intill flög en hona av **ljunggökbi**, dess boparasit. I några fibblor samlade två honor av **småfibblebi** pollen och över sanden såg vi en hona av **fibblesmalbi**. Alla fem arterna av bin bor i sanden och har glädje av sandblottan. Att vi inte såg fler smalbin och inga blodbin var dock en liten besvikelse.

Nu stod **Möllerödsfältet** på tur. Här brukar det vara gott om bin. Strax innan man kommer fram växer en hel del kanadensiskt gullris, en invasiv växt som dock älskas av de flesta små bin. Vi stannade som hastigast och håvade in en hane av **mellanblodbi**. Sen strövade vi runt på sandblottorna utan att se ett enda bi. Mycket märkligt!

Dagen avslutades på **Vinslövs blomsteräng**. Också här växer en hel del kanadensiskt gullris och också här håvade vi in ett blodbi, en hona av **nätblodbi**. På sandblottorna däremot såg vi inga bin.

Resultatet av biinventeringen blev alltså en ganska stor besvikelse och man kan undra vad som hänt. Våra sandblottor är dock inte ensamma om att sakna bin. Andra halvan av augusti i år är fattig på bin mer eller mindre överallt. Krister Larsson, som är mycket aktiv biinventerare i södra Halland, har gjort samma erfarenhet där. Själv har jag letat bin i södra Skåne, södra Småland och på Öland senaste veckan och det var lika illa

där. Så var är alla smalbin och blodbin, som det ska vara så gott om så här års?

Kan säsongen redan vara slut? Kan det vara så att värmen och torkan skyndat på utvecklingen så att honor och hanar av båda släktena avslutat tidigare än normalt? Det är bara en gissning, i månadsskiftet juli/augusti var det nämligen gott om bin av båda släktena.

Våra sandblottor är i gott sällskap. Om vi inverterat i början av augusti kanske resultatet blivit helt annorlunda. Vi får hoppas på nästa år!

Nätblodbi

Fibblesmalbi

Blålocksbi

Ljunggökbi vid Lörups backar

Göran och Chantal inventerar vid Lörup

Bilder från den 19 augusti

De sju lokalerna inom "Projekt Småbiotoper för vildbin och sandödlor" 2025

Lokal	Sandblottornas beskaftenhet	Tillgång till lämplig flora	Kommentarer
Möllerödsfältet	Lagom hårt underlag, fann stort antal bohål	Mycket god	En hel del björksly står kvar på ången
Guldkusten	Sannolikt för mjukt, fann inga bohål	Relativt god	Sandblottan är liten och har växt igen kraftigt!
Lörupsbackarna	Lagom hårt underlag, fann några få bohål	God	En del av sandblottan drabbs av översilningsvatten från ovanliggande marker.
Äspehöjden	Mycket hårt underlag, fann få bohål	Ringa växter	Ska lokalen bli optimal för vildbin bör ett stort antal lämpliga växter införas! Stör fårens bete?
Linnéängen	?	Mycket god	Ännu inga sandblottor skapade (08-20)
Lommarpsställen	?	Relativt god	Ännu inga sandblottor skapade (08-20). Hågnet för att hålla hjortarna ute är lagat med stöd av medel från länsstyrelsen
Ljungamölla/Vinslövs blomsteräng	Lagom hårt underlag, fann få bohål	Mycket god	Talrikt med både kanadensiskt gullris och tallplanter - bör bekämpas
	En generell synpunkt: Vi anser att det hade varit betydligt bättre att anlägga sandlimpor med en långsida i söderläge	Sommaren har överlag varit relativt nederbördsfattig	

Några slutsatser:

Vi hade gärna haft en förhandskontakt om upplägget av projektet under planläggningsskedet (gjordes dock avseende lämpliga lokaler inom kommunen). Vi hade bl a gärna sett att man också skapat "sandlimpor", inte bara sandblottor! För att noga följa upp effekterna krävs några års inventeringar och någon form av skötsel av aktuella områden. Något GBF möjligen kan vara behjälplig med!

Vi är dock ytterst tacksamma för att länsstyrelsen och vår kommun velat initiera och driva detta projekt inom GBF:s verksamhetsområde!

Observationer av sandödlor

Projektet innefattar ju även åtgärder för att gynna sandödlan. Inte på någon av lokalerna har vi spontant noterat arten! Fokus har ju istället legat helt på insektsfaunan!

Vaddsandbi på åkervädd

Rapport "pluggplantor"

Följande växtarter har drivits upp som pluggplantor vid Hovdala slottsträdgård: **Rödclint, backtimjan, oxtunga, åkervädd, väddclint, blåeld, getväppling och tjärblomster.**

Oxtunga och blåeld har inte vuxit bra alls, så det kommer nog inte bli några plantor att leverera av dem, men rödclint, getväppling och tjärblomster har vuxit desto bättre!

Annika Ahlbin, trädgårdsmästare

Vår portalparagraf:

GBF ska främja studiet och skyddet av djur- och växtvärlden i Göinge och för övrigt odla intresset för biologiska frågor

Det är viktigt att notera att våra insekter, bl a humlor och bin, är viktiga pollinatörer och utför därmed viktiga s k ekosystemtjänster!

*

Var tredje tugga du tar är beroende av pollinerande insekter!

Långhornsbi vid Möllerödsfältet 2024

Foto: Mats Söderberg